

NATŘEME TO DOSPĚLÝM!

Před milionem měsíců

Editor Jiří J. K. Nebeský

Tichý typ, Hranice 2004

Na obálce té knížečky je napsáno velkými písmeny: „PŘED MILIONEM MĚSÍCŮ“. A menšími: „Pohádky, které napsaly opravdové české děti – zajímavé hlavně pro dospělé“. To je, koneckonců, jediná věc, kterou souboru 27 textů, jež vznikly v roce 2000 v hodině slohu 5. B (píše se v doslovu editora – <http://www.sweb.cz/tichy-typ/pohadky-doslov.html>), chci vytknout. Neznám neopravdové české dítě – vyjma reklamních spotů, tam je všechno původní, originální a nejopravdovější, tudíž musí být i něco nepůvodního, neoriginálního a neopravdového, znázorňovaného pochopitelně v šedých barvách.

Na druhou stranu je třeba přiznat, že název, přestože zřejmě nechtěně, dokonale ilustruje obsah. V něm, stejně jako v textech dětí, je na první pohled patrné, jak moc jsme ovlivněni světem okolo sebe:

působíme jako skládanka, puzzle z vyprávění, citátů, viděného, slyšeného... Jenom ti dospělí to většinou dokážou lépe zakrývat, schovávat jaksi „pod řeč“. Tady všechno zůstává na povrchu – pohádky valnou většinou začínají a končí tradičními formulami, někdy modifikovanými – „Nu, a to je sado-maso konec, sekáčku, hop, udělal jsi binec.“ (*Čaroděj z Marsu*; <http://www.sweb.cz/tichy-typ/pohadky-ukazka.htm>), někdy se dokonce skládají prakticky jen z takových formulí, respektive ze zautomatizovaných motivů, které jsou zde nefunkční („*dýky zabodané devíti královskými syny do stromu na rozcestí, aby navzájem poznali, kdo z nich se už vrátil domů*“ – pohádka *O statečné princezně*) nebo spolu souvisejí jen velmi volně. (Např. pohádka *Honza a čáp* – po odchodu z domova potkává Honza draka, nemá zbraň a neví si rady – vtom ale přilétá čáp a odnáší ho na zámek. Honza se setkává s králem, ale vzápětí odchází, král už se objevuje jenom proto, aby přikázal strážím pustit ho ven. Následuje setkání s rybářem u rybníka, Honza loví ryby, dělí se s rybářem a odchází zpátky k rodičům.)

Mezi další vlivy patří – nepřekvapivě – hlavně televize. Její odraz je patrný jednak v ukončujících ja-

zykových formulích jako: „*Pro děti od 18 let.*“, *PS: „Na shledanou!*“, nejlépe asi na půvabném „*podle Tomáše Moštěka*“, uvedeném za jeho pohádkou *Včelka a limonáda*, nebo „*Všechny postavy byly smyšlené, nezakládá se příběh na pravdě*“ (*Franta a Pepa v lese*). Podobné stereotypy se samozřejmě objevují i v rámci textu – ať už na úrovni motivů nebo v jazyce: kráva se jmenuje Jitka (*Babiččiny buchy*), při „*Jsi v pořádku?*“ (*Duše zemřelých na planetě Frind*) si nelze nevzpomenout na „*...chci být v pořádku, já chci být v pořádku, já chci být v pořádku!*“ Jana Rejžka, komentujícího v *Kritické příloze Revolver Revue* (1997/9) den prožitý s Novou...

Mnohdy nalezneme vliv literatury science-fiction, znovu na úrovni jazyka – „*Kovová pažba pistole se v záři slunce leskla.*“ (*Duše zemřelých na planetě Frind*), ještě častěji u „atributů“ postav – princezna bojuje „*mečem, dýkou i kulometem*“, čaroděj používá laser; dvakrát se pohádka zabývá přiletem mimozemšťanů (*Mimu a Franta a Pepa v lese*).

Při pokusu zařadit text bez ohledu na předem určený žánr bychom mohli mluvit o tradičních a moderních pohádkách, pohádkách s rysy science-fiction, o čistě sci-fi, pověsti (*Pýcha předchází pád*

aneb *Pověst o řece Lužnici*) a výkladu (*Tyranosaurus*). Tím se dostáváme k nejzajímavějšímu tématu: co všechno děti považují za pohádku? I pokud přičteme některé prvky reálného světa na vrub vlivu „civilních“ pohádek, ve kterých může drak kupovat koberec, princezna pojídat *Ferero Rošé* a od mluvících koňů, holubic a ryb se přešlo k mluvícím křečkům, pořád zbývá „pohádkový“ „*hrad Vyšehrad*“ (*Pohádka o princezně*), princ zabítý v bitvě u Slavkova (*O statečné princezně*), prezident, který v Praze roku 2000 přemítá o plastické operaci nosu své dcery-princezny (*Hrdina*), princ Richard, bojující proti křížákům (*O princí se železnou rukou*) nebo Tyranosaurus, číhající na Triceratopse (*Tyranosaurus*).

Jako by „tak trochu pohádka“ bylo všechno časově či místně vzdálené, všechno, co nekoresponduje s přímou znalostí světa. Může-li v nějakém jiném světě babička péct kouzelné buchty, mohou-li si prasátka vydělávat kydáním hnoje, není důvod, aby John Tenrek nemohl bojovat s obludami (*Duše zemřelých na planetě Frind*) a aby nemohla být bitva u Slavkova...

TEREZA ŽÁČKOVÁ